

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése az adóreform ügyében.

Nagyméltóságú Miniszterelnök Ur!

A Nagyméltóságod által az országgyűlés elé terjesztett adóreformjavaslatokat az Országos Erdészeti Egyesület tanulmány tárgyává tette, melynek során több rendbeli oly észrevétel és kívánság merült fel, amelyeket az általunk képviselt gazdasági ág, de egyuttal a közérdek szempontjából is nagy fontossággal bírónak ismertünk fel. Van szerencsénk ezeket a következőben tiszteletteljesen Nagyméltóságod elé terjeszteni, kérve azoknak kegyes figyelembevételét, illetőleg az egyenes adók reformjára vonatkozó törvényjavaslatoknak megfelelő módosítását.

Állásfoglalásunknál abból indultunk ki, hogy a modern adórendszerek személyi adónemeinek meghonosítása hazánkban is kívánatos s mellettük az elavult hozadéki adók, nevezetesen pedig a földadó, ha államháztartási szempontokból ma még nem is nélkülözhetők, mégis csak mint a személyi adók oly kiegészítő részei tekintendők, amelyek idővel inkább beszüntetendők, sem hogy további kifejlesztésük az adóreform célja lehetne.

Kérelmeink ennek következtében az adórendszer modern értelemben való kifejlesztésére vonatkozó azon javaslatoknál, melyek az erdőgazdaságot közelebből érintik (jövedelemadó, ált. kereseti adó), főleg csak a részletekre vonatkoznak, amennyiben ezek nem mindenben számolnak az erdőgazdaság természetével és jogosan támasztható igényeivel; a földadónál pedig lényegileg odairányulnak kérelmeink, hogy az abból az erdőbirtokra háruló teher a jövőben legalább is ne emelkedjék és ezen téren is érvényre jussanak azok a különleges szempontok, amelyek az erdőgazdaság belső természetéből és azon fontos közgazdasági érdekekből folynak, melyek erdőgazdaságunkhoz fűződnek.

Alábbi fejtegetéseink, amelyeket Nagyméltóságod jóindulatu figyelmébe ajánlunk, kiterjednek:

1. a földadó kiigazításáról és a földadó százalékanak megállapításáról,
2. a közszolgáltatások egyesített kezeléséről,

3. a jövedelemadóról,
4. az általános kereseti adóról, és végül
5. a házadóról szóló törvényjavaslatra.

I.

A földadókataszter kiigazítása és a földadószázalék megállapítása.

A földadó a talaj termőerejéhez mérten „közönséges gazdálkodás” mellett elérhető tiszta jövedelmet adóztatja meg s e mellett sem az adózó fél személyes viszonyaira, sem a tényleges használat mértékére, sőt lehetőségére sincsen tekintettel, vagyis a földadó akkor is terheli a birtokot, amidőn az oly változásokon esett át, amelyek tiszta jövedelmét lényegesen apasztják, azt a kataszteri tiszta jövedelem alá süllyesztik vagy teljesen elenyésztik.

Míg azonban a mezőgazdasági földek, ha helytelen gazdálkodás által rossz karba jutottak, a megfelelő rendszabályokkal rendszerint rövid időn belül ismét jókarba hozhatók, addig az erdőgazdaság, amely a talajban rejlő tőkén kívül jövedelmét főként a fakészlet alakjában birt üzemi tőke kamataiból meríti, ha a fakészlet elpusztult, évtizedeken át, rendszerint 60—80 éven keresztül nélkülözi a jövedelmet, mert ennyi időre van szükség, hogy későn kamatozó befektetések és megtakarítások által ismét előteremtse azt a fa-tőkét, amelyre elengedhetlenül szüksége van, hogy jövedelmesen legyen folytatható. Az erdőgazdaság ennek következtében éppen nálunk, ahol annyi az elsilányodott, fakészletétől megfosztott erdőbirtok, különösen súlyosan érzi a földadónak, mint hozadéki adónak merevségéből folyó azt a körülményt, hogy az átlagos jövedelmet vonván adó alá, sok erdőbirtokosra igazságtalan terhet ró.

Erdőgazdaságunk az utóbbi 40—50 év alatt igen súlyos gazdasági károkkal járó átmeneti korszakot élt át, mely teljesen most sem ért véget és következményeiben, az erdőgazdaság természetében rejlő említett okokból, még sok évtizeden át érezhető lesz. Ezt az átmeneti korszakot az jellemzi, hogy az eladdig kevésbé hasznosított erdőt a birtokosok, mihelyt az valamely vasutvonal vagy más közlekedési eszköz kiépítése által csak némileg is hozzáférhetővé vált, sokszor minden gazdasági érzék és számítás

nélkül egész fakészletével, igen nyomott árakon az élelmesen jelentkező fakereskedelemnek adták át, nem sokat gondolva annak jövőendő termelőképességére, amelyet a túlhasználaton kívül a felújítás hiánya és a mértéktelenül üzött legeltetés alapjaiban támadott meg.

Az 1879. évi XXXI. t.-cikkbe foglalt erdőtörvény az erdőpusztítást legalább a kötött birtokokon korlátozta ugyan, de egyfelől üdvös hatása az erdőgazdaság természetéből folyólag csak fokozatosan és lassankint jut érvényre, másfelől az erdőbirtokosok nagy részében, kötött és szabad rendelkezésű birtokon egyaránt, sajnos, ma is nélkülözzük az észszerű gazdaság iránti azt a helyes érzéket, amely éppen az erdőgazdaságnál oly fontos és a törvény-nél is jobban biztosíthatná érdeink jövőjét, melyek az ország hegykoszoruján, de az alföld futóhomokos területein is oly fontos nemzetháztartási szerepet töltenek be.

Legyen szabad erre nézve a székelyföldi erdők legujabbkori közismert történetére hivatkozni, ahol az arányosításokkal üzött visszaélések során és ezenfelül rendkívüli fahasználatként az erdők fakészlete nagyrészt felemésztetett, jobbára még mielőtt az előnyös értékesítés feltételei meg lettek volna.

A helyzet tehát jelenleg az, hogy az ország erdőbirtokának igen tetemes részén a régebbi és újabb erdőpusztítások a normálisan jövedelmező gazdaságot kizárják, általában mindenütt azonban, tehát ott is, ahol a fakészletek a rendes használatokat még lehetővé teszik, a mult hibáinak és mulasztásainak jóvátétele (erdősítések, szállító-eszközök stb.) még hosszú ideig rendkívüli, az átlagos hozadékban kifejezésre nem jutó áldozatokat követel a jelen nemzedéktől, melyek gyümölcsét csak a késő utókor fogja élvezni.

Nem lehet a fenn említettekkel szemben azzal érvelni, hogy az erdőbirtokosok a fakészletek gyors felemésztése által a multban egyszerre jutottak nagy jövedelemhez s így méltányos, hogy a fakészletétől megfosztott erdőtalaj akkor is fizesse a földadót, amikor hasznot már nem hajt. Nem bir ez az érvelés jogosultsággal, mert ebben az esetben nem jövedelemről, hanem a fakészletben rejlő *tőke* folyósításáról van szó, mely pénzzé téve, mint ilyen esik adó alá, de *földadó* tárgya többé nem lehet.

Egyébként pedig a multat illetőleg, amint már említettük, a legtöbb erdőbirtokos annyira értékén alul dobta piacra erdejének fakészletét, hogy ebből az okból sem állhatná meg helyét az említett, első pillanatra tetszetős érvelés.

Abból a körülményből, hogy az erdőgazdaság okszerű és jövedelmet hozó üzéséhez a talajon kívül okvetlenül szükség van a megfelelő fakészletre, ennek a gazdasági ágának a mezőgazdasággal szemben jelentkező az a további hátránya következik, hogy az erdőgazdaságnál nemcsak a talajjáraadék esik földadó alá, mint a mezőgazdaságnál, hanem a teljes erdőjáraadék, tehát a fundus instruktus jellegével bíró fakészlet értékének kamatai is, pedig az erdőtalajnak általában igen csekély értéke mellett az erdő tiszta jövedelméből 70—80% esik a fakészlet értékének kamataira és csupán 20—30% a talaj jövedelmére.

A külföldön több helyen részesültek ezek a körülmények méltánylásban és a törvényhozás különféle módon igyekezett odahatni, hogy az erdő földadója mérsékelt legyen és megközelítően csak a talajjáraadékot érje, a fakészlet kamatai ellenben a földadó alól kivonassanak.

Igy Ausztriában az erdő kataszteri tiszta jövedelmének kiszámításánál csupán a tűzifaárak vétettek alapul, az épület- és szerszámfa magasabb árai, amelyek hazánkban számításba vétettek, ott figyelmen kívül maradtak. A kérdés illetően való megoldása azonban egyébként nem követésre méltó, mert nagy igazságtalanságokhoz vezet; pl. a főként tűzifát termelő bükkösök így aránytalanul nagyobb földadót fizetnek, mint a műfát szolgáltató fenyvesek.

Ugyanebből az okból Poroszországban, ahol a földadó a községek jövedelmét képezi és kulcsa 9,6%, a tiszta jövedelemből, mely már magas gazdálkodási kiadások számbavételével állapított meg, ezenkívül 20—50%-ot levonnak elemi csapások (Gefährdungen) czimén.

A porosz pénzügyminiszter az ottani földadóra vonatkozó „műszaki utasítás“-ban (technische Anleitung) azt mondja, hogy „csak a talaj tiszta jövedelme volna megadóztatandó“. „Mivel azonban az erdők tiszta jövedelme, amely közepes faállomány és szabályos korosztályviszonyok feltételezésével számíttatik ki, a való-

ságban az erdő üzemi tőkájének kamatait is magában foglalja, úgy ezt a körülményt méltányos módon figyelembe kell venni az által, hogy 1. a hozadék mérsékelten becsültetik meg, illetőleg a fahasználat utáni tiszta jövedelem a hozadékokból való levonások által (a gyakorlatban 40—50⁰/₀) megfelelően állapítatik meg és 2. az által, hogy a mellékhaszonvételek (legeltetés, fűhasználat stb.) és a vágásterületek időleges mezőgazdasági használatából eredő bevételek a nyers hozadék megállapításánál figyelmen kívül maradnak.“

Hessenben ugyanezért a kiszámított tiszta jövedelemnek csupán ⁶/₁₀-ed része után vetik ki a földadót, 3·9⁰/₀-os kulcs szerint.

Végül legyen szabad hivatkoznunk az erdő nemzetgazdasági szerepére, annak több irányban megnyilvánuló jóléti hatására. Az állam jól felfogott érdekeiből indulva ki, az erdő nemcsak jövedelmet nyújtó vagyon és adótárgy, hanem talán *első sorban* magasabb hivatást tölt be avval a kedvező befolyással, amelyet vízrajzi, éghajlati és közegészségügyi tekintetben gyakorol. Ezt az adótörvényhozásnak is figyelembe kell vennie az által, hogy az erdőbirtokosokat, akik az erdőtörvényből folyólag birtokuk használatában oly korlátozásoknak vannak alávétve s oly áldozatok hozatalára kötelezve, amelyeket pl. a mezőgazdaság nem ismer, méltánytalan teherrel nem illeti. Csak így kívánhatja az állam, hogy az erdőbirtokos gondos kezelésben és kiméletben részesítse birtokát, ami nem annyira a birtokos egyéni érdekéből, mint inkább államgazdasági érdekből szükséges.

A tisztelettel előadott érvekből azonban részünkről nem kívánunk a földadó nálunk alkalmazott rendszerét megdőntő következtetéseket vonni, vagy azokra messzemenő kívánságokat alapítani.

Azt azonban méltán véljük kérhetni, hogy az egyenes adók reformja elviselhetlen terheket ne rakjon az erdőgazdaság vállaira s hogy nevezetesen az elavult és az erdőgazdaság változatos viszonyaihoz oly kevésbé alkalmazkodó földadó, az eddiginél magasabbra semmi körülmények között se emelkedjék s inkább az erdőtalajaink termő erejében számos erdőbirtoknál sajnos tapasztalható hanyatlás megfelelő figyelemben részesíttessék.

A földadó jövő nagyságára nézve aggályokat támaszt bennünk a földadó eddigi kontingensének a földadókataszter revízió-

jával kapcsolatos elejtése, miáltal a földadó összegének felső határa bizonytalanná van téve. A földbirtokos ilyenképen teljesen tájékozatlan arra nézve, hogy ily czimen a jövőben mily adóteher fog reája hárulni.

Különösen a kataszter revíziójának határát nem látjuk a törvényjavaslatban kellőképen megszabva és a javaslat mostani szövege nem nyugtathat meg arra nézve, hogy a tervbe vett új osztálybasorozás és új tiszta jövedelmi fokozatoknak, esetleg az újabbkori, emelkedett faárak alapul vételével való megállapítása nem vezetnének-e oda, hogy az erdőbirtok a mostaninál sokkal magasabb földadót fizetne s a kataszteri tiszta jövedelem nem közelítené-e meg, sőt sok esetben nem haladná-e túl az erdőből tényleg elérhető jövedelmet, amelyet 20%-os kulcs szerint megadóztatni akkor, amikor a tényleges tiszta jövedelem ugyanis jövedelemadó alá esik s amikor az állami egyenes adók arányában nehezednek reá a nem állami adók is, egyértelmű volna földgazdaságunk értékének mesterséges leszállításával és a föld kiszorolására ösztönözne, illetőleg az erdőgazdaságban újabb impulzust adna a fatőke további megtámadására, az erdőállomány pusztítására.

Az Országos Erdészeti Egyesület ezek alapján szükségesnek tartja és kéri, hogy

1. a földadónak eddigi kontingense (52 millió korona) továbbra is fenntartassék ;

2. hogy a kataszter revíziója lényegileg a művelési ágakban történt változások kötelező felvételére és tiszta jövedelmük megállapítására szorítkozzék s hogy az erdők kataszteri tiszta jövedelménél mutatkozó esetleges aránytalanságok megszüntetését célzó kiigazítás az erdők eddigi, kereken 20 millió korona kataszteri tiszta jövedelmének keretein belül foganatosíttassék, mindez olyképpen, hogy az újbóli osztálybasorozás az eddigi, elég tág határok között mozgó kataszteri tiszta jövedelmi fokozatok keretei között maradjon ;

3. hogy a földadó-kontingensnek megfelelő földadó, tekintet nélkül a kiigazítási munkálatok állására és eltérően a törvényjavaslat 30. §-ától, az egyenes adók reformjára vonatkozó többi törvényjavaslatokkal egyidejűleg lépjen életbe.

Nem nyugodhatunk meg továbbá abban, hogy az adóreform-javaslatok a földtehermentesítési járulékot, mint olyat, megszüntetik, ellenben a földadó kulcsát 17·1⁰/₀-ról 20⁰/₀-ra emelik s ezzel a földbirtoknak egy időleges terhét, mely eddig is a földtehermentesítésből származó államadósság kamatait és törlesztési részleteit meghaladó mértékben nehezedett a földbirtokra, állandósítja, ami ellentétben áll az 1848. évi XII., 1868. évi XXXIII. és 1888. évi XXXII. törvényczikkek ide vonatkozó rendelkezéseivel.

Az Országos Erdészeti Egyesület ennél fogva szükségesnek tartja és kéri, hogy a földtehermentesítési járulék csupán az e czímen felmerülő tényleges szükséglet mértékéig állapíttassék meg és szedessék be legkésőbb 1958-ig, amidőn önmagától megszűnik.

A földadókataszter revíziójánál felmerülő munkálatok végzésénél az erdőgazdaságot illetőleg elengedhetlennek tartjuk, hogy az erdő becslését, helyszínezését és a kataszteri tisztajövedelem megállapítását erdészeti főiskolai képzettséggel bíró szakemberek végezzék, mert csak ezektől várható, hogy az erdők termőképességét, az átlagos növedéket, a talaj minőségét stb. helyesen becsülik meg, amit a szakember is csak bizonyos előzetes gyakorlat után végezhet a kellő pontossággal. Erdészeti képzettséggel nem bíró közegek ezen a téren óriási hibákat követhetnek el.

Hasonló okokból elengedhetlenül szükségesnek tartjuk, hogy a kataszteri személyzet előkészített munkálatainak irányítására és érdemben való eldöntésére hivatott vármegyei és országos földadóbizottságokban egyfelől az erdőbirtokos osztály, másfelől erdészeti szakértők is helyet találjanak.

Tiszteletteljes kérelmünk tehát odairányul, hogy az erdőkre vonatkozó kataszteri revizionális munkálatoknál főiskolai képzettségű erdészeti szakértők alkalmaztassanak, némkülönb en ugy a vármegyei, mint az országos földadóbizottságokba erdőbirtokosok és erdészeti szakértők is bevonassanak.

Az adókataszter kiigazításánál, nevezetesen a miveltési ágakban beállott változások felvételénél több oly erdőterületről, a melynek irtása az erdőtörvény 4. §-a értelmében tilos, amely tehát mint ilyen volna fentartandó, az fog kiderülni, hogy az ténylegesen mezőgazdaságilag miveltetik, főként pedig legelőnek használtatik. Nehogy ezeknek a területeknek az erdőhöz való visszacsatolása

elé akadályok gördüljenek az által, hogy a kataszter ezeket az ideiglenes használatnak megfelelően más miveltési ágba sorozza, szükséges gondoskodni, hogy mindazon esetekben, a mikor eddig erdőként felvett területek miveltési ágbeli változásának felvételéről van szó, az illetékes kir. erdőfelügyelő véleménye meghallgattassék, ki abban az esetben, ha törvényellenesen irtott területekről van szó, azoknak újraerdősítése, illetőleg az erdőterülethez való visszacsatolása iránt a törvényszerű lépéseket megteszi, mely esetben a miveltési ágban való változás felvételének nincsen helye.

Tisztelettel kérjük tehát, hogy oly erdőtalajon eszközölt irtások és vágásterületek, melyek az erdőtörvény 4. és 5. §-ai értelmében záros határidőn belül beerdősítendők, tényleg azonban másnemű használat alatt állanak, átmeneti jellegű változásoknak tekintessenek és ebből kifolyólag mindazon esetekben, a midőn a kataszterben eddig erdőként nyilvántartott területek miveltési ágbeli változásának felvételéről van szó, a kir. erdőfelügyelőségek véleménye meghallgattassék.

Rendkívül mostoha elbánásban részesítik adótörvényeink az erdőt az elemi csapások esetén kérelmezhető adóelengedések körül. Mig a mezőgazdaság különféle károsítások esetén veheti igénybe az adóelengedés kedvezményét, addig az erdőnél csupán tűzkár esetén van ilyennek helye (1883. évi XLIV. t.-cz. 49. §-a), az erdőt érő és annak termőképességét lényegesen befolyásoló többi károsítások egyáltalában nem részesülnek figyelemben. Már Ausztriában valamivel liberálisabb volt a törvényhozás, a mennyiben ott a tűzkáron kívül a rovarrágás, hó- és jégtörés is feljogosítja a birtokost adóelengedés kérelmezésére.

Ámde ez sem meríti ki az erdőt érő azokat a károsításokat, melyek, ha nagyobb mérvűek, érzékenyen és rendkívüli módon károsítják az erdőgazdaságot s ekként mint az átlagos termelőképességet kifejező kataszteri tisztajövedelem megállapításánál figyelemben nem vett rendkívüli elemi csapások, jogosan okot adnak az adóelengedésre. Ennek következtében Ausztriában is következetesen odatörekcszenek az érdekelt tényezők, hogy az adóelengedések az erdőt érő károsítások szélesebb körére terjeszteszenek ki, ami legutóbb az 1905. évi erdőszeti kongresszuson jutott, az 1904. évi nagy szárazság pusztításainak hatása alatt, kife-

jezésre; de nemzetközi vonatkozásban is kifejezésre jutott ez a kívánság a múlt év májusában Bécsben tartott VIII. nemzetközi gazdasági kongresszus ama határozatában, amely az erdőt érő elemi csapásokból folyó adóelengedések új szabályozását szükségesnek mondotta ki.

Ha már a földadó, mint merev, a változó viszonyokhoz nem alkalmazkodó hozadéki adó továbbra is fenntartatik, méltányosnak kell tartanunk azt a kívánságot, hogy legalább rendkívüli elemi csapások esetén, amelyek az adótárgy hozadékát hosszabb-rövidebb időre alábbszállítják, nyujtassanak megfelelő adóelengedések.

Az erdőgazda ebben a tekintetben is sokkal kedvezőtlenebb helyzetben van, mint a mezőgazda, s mégis kevesebb figyelemben részesült, mint ez. A mezőgazda rendszerint egy évi termését vesztí el a legnagyobb elemi csapások által is; az erdőgazda ellenben az elpusztuló fiatal vagy középkorú erdőkben rendszeren sok évi növedéket s a megrongált idős erdőben is nagy értéket veszít, minek következtében az erdő hozadéka több évre alábbszáll, sőt meg is semmisülhet. A jövő gazdálkodás alapját képező szabályos korfokozatot, növedéket és fakészletet a károsítások mindenkor megzavarják, pedig ezek a zavarok csak idővel szüntethetők meg.

Hogy egyébként nem csekély jelentőségű károkról van szó, arra nézve egy hozzávetőleges és inkább mérsékelt számítás meggyőző példaként szolgálhat. Az 1904. és 1905. évi rendkívüli szárazság az 1—10 éves erdőültetvényeket rendkívül megkárosította. A földmivelésügyi miniszterium által készített statisztika szerint (Magyarország földmivelésügye 1906. 145. oldal) évenként kereken 100.000 kat. hold (60.000 hektár) a tényleg erdőültetett, illetőleg felújított terület. Ha felteszszük, hogy csupán az 1—5 éves erdőültetvények szenvedtek, ezek is országos átlagban csak 40%-ig, akkor is 200.000 kat. holdra kell tennünk az elpusztult erdőültetvényt, a melyet igen mérsékelt átlag 10 K-val számítva holdankint, 2 millió korona kárösszeget nyerünk, amelynek ellensúlyozására a magyar erdőbirtok a legcsekélyebb adóelengedésben sem részesült.

A midőn tehát a magyar törvényhozás elé az egyenes adók reformjára vonatkozó oly javaslatok terjesztettek, a melyek a merev

és elavult földadót állami adóként továbbra is fentartják, időszerűnek tartjuk, hogy az erdőgazdaság által elemi csapások esetén igényelhető adóelengedések a tényleg előforduló károsodások figyelembevételével méltányosan újból szabályoztassanak.

Tisztelettel kérjük tehát, hogy a véderdőknek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. §-ában és az új erdőtelepitéseknek az 1875. évi VII. t.-cz. 6. §-ában biztosított adókedvezmények fenntartásán kívül az erdőt érő elemi csapások esetén nyújtott adóelengedés ne csupán tüzkár esetére vonatkozzék, hanem az erdő hozadékát csökkentő minden más elemi csapás esetén is legyen helye adóelengedésnek, nevezetesen kulturáknak és fiatal erdőknek fagy, jégverés vagy tartós szárazság által 10 holdat meghaladó területen történt tönkretétele vagy károsodása esetén, általában pedig bármily koru erdőnek szél vagy hótörés (jégtörés), rovarkár vagy hógörgeteg általi károsodásánál, ha ezek által a faállomány egy-egy birtokot illetőleg legalább öt holdnyi területen, habár nem is összefüggően, elpusztult, vagy oly mértékben sérült meg, hogy a sérült területnek több mint egy évi hozadéka kárba vész.

Ezzel kapcsolatosan a kár bejelentési ideje, amely most 8 napban van megállapítva, az erdőben előforduló károokra nézve, amelyek az egy személy gondozására bizott nagy terület és a sokszor hiányos közlekedési eszközök miatt nem jutnak idejekorán a birtokos tudomására és terjedelmükre és hatásukra nézve sem állapíthatók meg rögtön a kellő pontossággal (terület felmérése stb.), 8 hétre volna kiterjesztendő.

Nemkülönben elrendelendőnek tartjuk, hogy a kárt megállapító bizottságokban szakértőként erdőkre vonatkozó adóelengedési ügyekben csakis teljes törvényes minősítéssel bíró szakember legyen alkalmazható, mert csak ez bír az erdőben előforduló károk megállapításánál elengedhetlen különleges szakismeretekkel.

A földadó körébe tartozik alább következő kéreimünk is, mivel azonban a közszolgáltatások egyesített kezeléséről szóló törvényjavaslattal kapcsolatos, ennek czime alatt terjesztjük elő.

II.

A közszolgáltatások egyesített kezeléséről szóló törvényjavaslat.

6. §-ában megszünteti a rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelt erdőbirtoknak az 1879. évi XXXI. t.-cz. 16. §-ában biztosított azt a kedvezményt, hogy a községi pótdót csak fél összegben fizeti, megszünteti továbbá annak lehetőségét, hogy a községi pótdó összegére nézve a földbirtokos a községekkel 6 évről 6 évre valamely áltáányban egyezzek meg.

A törvényjavaslatnak indokolása az önálló puszták ugyanilyen kedvezményének megszüntetését megokolja, de az erdőknél felmerülő különleges szempontokról nem emlékszik meg, sőt az erdőről egyáltalában nincsen szó az indokolásban.

Az 1879. évi XXXI. törvénycikkbe foglalt erdőtörvény államgazdasági okokból több tekintetben lényeges korlátokat szab a magángazdasági érdekeknek, s nevezetesen a 17. §-ában felsorolt birtokosok (állam, törvényhatóságok, községek, egyházi testületek és személyek, köz- és magánalapítványok, hitbizományok, közbirtokosságok és részvénytársulatok) erdeinek állagát és tartamos használhatóságát biztosítandó, ezen birtokosokra azt a kötelezettséget rója, hogy főiskolai képzettségű erdőtiszteket és kellő számú őrzőszemélyzetet tartsanak, erdejükről pedig a törvény követelményeinek megfelelő rendszeres gazdasági üzemtervet készítenek és azt időszakonként vizsgáltsák. Ezek az üzemtervek hivatottak gondoskodni arról, hogy az erdőbirtokos erdejének állagát és termelőképességét tulhasználatok által meg ne támadja, a kihasznált területeket mindenkor felujtsa (ujból erdősitse) s általában erdejét a jövő számára jókarban tartsa.

Az az erdőbirtokos tehát, aki akár a törvény kényszere alatt, akár saját elhatározásából rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezeli erdejét, magángazdasági érdekeit az állam és a jövő nemzedék érdekeinek bizonyos mértékig alárendeli, birtokának használatában bizonyos korlátozásnak van alávetve, és az erdő gazdasági tervének elkészítése, folytatólagos időszaki kiegészítése és nyilvántartása, szakképzett erdőtiszt tartása stb., szóval az erdőtörvény által reászabott kötelezettségek teljesítése által is oly

terhek hárulnak reá, amelyek hasonló alakban és ilyen okokból a mezőgazdasági üzemben ismeretlenek, vagy legalább is nem oly tetemesek.

Ha tehát az önálló puszták adókedvezménye mellett ma már nem is lehet érvelni, a rendszeres gazdaságot folytató erdőbirtokok adókedvezményben való részesítése mellett kétségkívül ma is nyomós okok szólnak. Éppen hazánkban, ahol oly nagy a hajlandóság az erdőbirtokok felhasználására és elpusztítására, államgazdasági szempontokból különösen indokolt a rendszeres gazdaságok istápolása és kedvezményekben való részesítése.

Az erdőbirtokoknak többnyire szoros tartozékát képező, az erdők felső tenyészhatára felett elterülő u. n. havasoknak az okzerű állattenyésztés útján való hasznosítása csak mostanában kezdődik egyes birtokokon, de a lakott helyektől igen távolfekvő és nehezen hozzáférhető havasok gazdasági felszerelése és kezelése (havasi istálók építése, havasi kaszálók létesítése, trágyázás, utak építése stb.) tetemes költségeket igényel. A hazai állattenyésztés szempontjából nagyfontosságú havasi gazdálkodás tehát ma még fejlődése legkezdetén áll és méltán számíthat a fennforgó nehéz viszonyok között arra, hogy az állam részéről bizonyos kedvezményekben részesüljön.

Eddig az állam ezt a kedvezményt úgy az erdőnél, mint a havasoknál a községek rovására nyújtotta; s habár a rendszeres erdőgazdaság és az ezzel kapcsolatos havasgazdaság ezeknek is hasznára van (állandó munkaalkalom, a faszükséglet állandó és könnyű fedezése, havasi legelő stb.), mégis első sorban az állam feladata ezen a téren kedvezményt nyújtani. Legegyszerűbben és legméltányosabban ez a ma már ugyis elavult s a jövedelemadó mellett voltaképpen jogosultságát veszített földadónál történhetik; az eddigi kedvezménynek, átlagosan 50%-os pótdadót véve számításba, a földadó mintegy 30%-ának megfelelő adóengedmény felelne meg. Ez azt jelenti, hogy a magas kulccsal számított földadót fizető magyar erdőgazdaságban a rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelt erdők részesülnének megközelítően olymértű kedvezményben, amilyenben Poroszországban, Hessenben a tisztajövedelem fennebb tárgyalt leszállítása által valamennyi erdő részesül, daczára, hogy ottan csupán 9·6, illetőleg 3·9% a földadó kulcsa.

A földadónál nyújtott ez a kedvezmény megszüntetné azt a ma fennálló igazságtalanságot, hogy a kedvezmény az illető községi pótdadó nagyságától függ.

Az Országos Erdészeti Egyesület tehát tekintettel azokra a kötelezettségekre és az egyéni érdek korlátozásaira, melyeket az erdőtörvény államgazdasági érdekből elrendel, szükségesnek tartja, hogy minden kormányhatóságilag jóváhagyott, rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelt erdőbirtok a hozzá tartozó havasokkal együtt a földadónak legalább 30 százalékáig terjedő állami adókedvezményben részesüljön, kárpótlásul a mostanában a községi pótdadók terén élvezett kedvezményért.

Amennyiben a kárpótlásként kért ez a kedvezmény nem nyújtatnék, az Országos Erdészeti Egyesület a jelen állapot fenntartásához ragaszkodik.

III.

A jövedelemadó.

Az adójavaslatok gerinczét képező ezen adónemre vonatkozólag általánosságban az erdőgazdaság szempontjából is felette aggályosnak kell tartanunk az adó minimális kontingensének megállapítását és a pénzügyminiszter részére biztosított azt a messze menő jogot, hogy 40⁰/₀-ig terjedő pótkivetést eszközölhet. Ekként az adókvetés végösszegének megállapításáig senki sem tudhatja, mennyi az illető évben fizetendő adója és ha az adófizetők egy részének sikerülend jövedelmét eltitkolni és a jövedelemadó ezért nem éri el a megkívánt összeget, úgy azokra az adózókra hárul a pótkivetés révén nagyobb teher, akik becsületesen bevallották jövedelmüket, illetőleg azt, mint a földbirtok, el nem titkolhatják.

Csatlakozunk tehát a más közzgazdasági tényezők részéről is kifejezésre juttatott ama kérelemhez, hogy ha elkerülhetetlen volna, hogy az adóösszeg, ha bizonyos határt el nem ér, pótkivetés után gyarapítottassék, *a pénzügyminiszternek ez a pótkivetési joga lényegesen, 5 legfeljebb 10⁰/₀-ra mérsékeltessek.*

Csatlakozunk továbbá a másfelől is hangsúlyozott azon kérelemhez, hogy a jövedelemadó kulcsa lassabban és egyenletesebben emelkedjék és nevezetesen a közepes jövedelmeket több kiméletben részesítse, az Ausztriában alkalmazott adókulcshoz hasonlóan.

Ezen kérelmünknel azonban az általánosságban a közepes jövedelmek fokozott igénybevétele ellen felsorolható okokon kívül már különleges erdőgazdasági érvekre is támaszkodunk. Éppen a közepes jövedelmet nyújtó erdőbirtokok vannak ugyanis a legrosszabb karban; a multból átvett számos mulasztás pótlása, rendkívüli terjedelmű erdősitések és más, későn jövedelmező befektetések súlyos teherként nehezednek a birtokok ezen kategóriájára.

Az említetteken kívül a törvényjavaslat egyes szakaszainál a következő kérelmek merülnek fel, amelyek a törvényjavaslat lényegét nem érintik, de az erdőgazdaság szempontjából életbevágó fontossággal bírnak.

Figyelemmel arra, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 40. §-a a felesketett erdőörököt közbiztonsági közegeknek minősíti, szükségesnek tartjuk, hogy a jövedelemadó alól mentesítendő közbiztonsági közegek közé a nehéz szolgálatot teljesítő erdőörök is felvéttessenek és ehhez képest *a javaslat 5. §-ának 9. pontjába a „rendőrség őrszemélyzete“ szavak után „valamint az 1879. évi XXXI. t.-cz. 40.§-ában említett erdőörök“ szavak beiktattassanak.*

A 12. §-ra vonatkozólag szükségesnek tartjuk, hogy abban *az adózó fél által fizetett összes állami, törvényhatósági és községi adók és pótlékaik a nyers jövedelemből levonható tételekként felsoroltassanak,* és ezen szakasz 6. pontja alatt *nemcsak a bányászati, hanem az erdészeti társpénztárakba fizetett járulékok is felmilittessenek,* mert ilyenek is léteznek.

A 12. §-ban továbbá az új erdőtelepítésekre, tehát addig erdőt nem képezett silány földek, kopárok beerdősítésére fordított összegnek is a levonható kiadások közé való sorolását kérjük, daczára annak, hogy ez a kiadás a befektetés jellegével bír. Indokolja ezt a kívánságunkat az a körülmény, hogy az ily természetű befektetés gyümölcseit csak sok évtized után termi, de indokolják gazdaságpolitikai szempontok is, mert ebben a rendelkezésben is egyik módját látjuk a hazánkban oly sajnálatosan csekély erdősitési kedv emelésére.

Az új erdőtelepítésekre fordított összeg levonhatóságát, mint kivételes intézkedést a 14. § 3. pontjában szintén fel kellene említeni.

Tiszteletteljes kérelmünk végül a 12. §-ra vonatkozólag még

az, hogy abban a nyers jövedelemből levonandónak nyilvánításuk a jövedelemnek az a része, amely természeti csapások következtében (széldöntés, hőtörés, rovarkárosítás stb.) a birtokos akarata ellenére kényszerűségből, vagy az erdőfelügyeleti hatóság egyenes meghagyására kihasznált fa értékéből áll s amely nem az erdő rendes jövedelméhez tartozik, hanem az erdővagyonnak egyik, a birtokos akarata ellenére folyósított részlete s mint ilyen, nem eshetik jövedelemadó alá.

A poroszországi jövedelemadóra vonatkozó végrehajtási utasítások (1891. aug. 5. és 1900. jul. 6-ról keltezve) szerint minden rendkívüli, az üzemtervek s illetőleg a normális erdőhasználat kerekeit túlhaladó fahasználat, amely a tőke apasztásával egyértelmű, a jövedelemadó kivetésénél figyelmen kívül marad. Azonos értelmű az osztrák és a braunschweigi végrehajtási utasítás álláspontja.

Részünkről a hazai viszonyok között, amidőn a legkülönfélebb okokból történnek rendkívüli fahasználatok, amelyek már-már aggályos mérveket öltenek, nem támasztunk oly messzemenő kívánságot, hogy a porosz példát követve, a jövedelem megállapításánál minden rendkívüli fahasználatot figyelmen kívül hagyjunk, mert ez az eljárás az adóelmélet szempontjából ugyan helyes, de a felmerülő adótechnikai nehézségeken kívül mintegy prämiumban részesíti az erdőpusztítást, ami a hazai sajátos viszonyok között éppenséggel nem kívánatos. Viszont azonban a tisztán kényszerűségből, elemi csapások következtében vagy hatósági rendeletre (óvrendszabályként) kihasznált erdőrészek után befolyt jövedelmet okvetlenül levonandónak tartjuk a tiszta jövedelem megállapításánál. E kérelmünk előterjesztésénél tisztelettel hivatkozunk a múlt év május havában Bécsben tartott nemzetközi gazdasági kongresszus egyértelmű határozatára.

Teljes átszövegezést igényel a 16. §, amelynek az erdőgazdaságot illető és szakszerű módon kibővített intézkedéseit célszerű külön szakaszként kihasítani.

Átdolgozást igényel ez a szakasz, mert

1. a szünetelő üzemnél és az erdő fatermésének tövön való értékesítésénél felmerülő gyakori körülményekkel nem számol,
2. utolsó bekezdésében pedig a törvényjavaslat általános alap-

elveivel, sőt magának a 16. §-nak első bekezdésével is ellentétes, semmivel sem indokolt és felette sérelmes kivételt szab meg az erdőgazdaság legfőbb termékének, a fának értékesítéséből származó jövedelemre vonatkozólag, amennyiben a jelen szövegezés mellett a fa eladási ára teljes összegében veendő adóalapul, tehát nem az ezen eladásból a birtokosnak maradó tiszta jövedelem, amint ezt a törvényjavaslat általános rendelkezései és a 16. § első bekezdése megkivánná.

Az erdő fatermésének értékesítése vagy házilagos kitermelés mellett, vagy tövön történik. Mindkét esetben az eladási ár nem egyértelmű a tiszta jövedelemmel, hanem a 12. § értelmében a házilagos kezelésnél a fa kitermelésére, az eladási helyig való szállítására, raktározására és az erdőnek, mint vagyonnak karbantartására és kezelésére fordított kiadások (erdőművelés, kezelés, védelem stb.) kerülnek levonásba, míg a tövön való értékesítés esetén a kitermelés, szállítás és raktározás költsége a vevőt terhelvén, ez az erdőbirtokos jövedelméből nem vonható le, ellenben a többi kiadás a tövön való értékesítés esetén is terheli a fa vételárát.

Az erdő a fatermésnek tövön való értékesítése esetén is az erdőbirtokos kezelése alatt áll, a gazdaság tehát a törvényjavaslatban említett „önkezelés“ fogalma alá esik, mert kezelő és őrző személyzetről, a vágások felujtásáról és gondozásáról ebben az esetben is a birtokos gondoskodik s őt illetik meg az erdőből nyert egyéb haszonvételek.

Minthogy azonban önkezelés alatt az erdőgazdaságban rendszerint a házilagos kitermeléssel és a rakodókon való értékesítéssel kapcsolatos gazdálkodást értjük és másrészt a tövön való értékesítés esetleg úgy értelmezhető, hogy az már nem tisztán „saját gazdálkodás“, félreértések és a törvény különféle értelmezésének kikerülése végett *szükségesnek tartjuk, hogy a szöveg a faértékesítés említett két főmódozatát világosan felemlítse.*

Erdőgazdaságok bérbeadása nem szokásos, de nem eshetik kifogás alá, hogy mint eshetőségre a törvényjavaslat erre az esetre is kiterjeszkedik.

Az erdő fatermése nagyobb erdőbirtokokon évről-évre képezi értékesítés tárgyát, illetőleg ha több évi vágásterület egyszerre is

kerül eladás alá, a vételár rendszerint évi részletekben folyik be. Ezek az esetek különleges elbírálást nem igényelnek.

Ellenben kisebb birtokosok erdeiben, különösen ha azok a közforgalmi eszközöktől és a fafogyasztó ipari góczpontoktól távol esnek, ami igen gyakori eset, az egy évi jelentéktelen fatermés vagy egyáltalában nem akad vevőre, vagy csak kevéssé előnyös módon értékesíthető. Ily esetekben az u. n. *szünetelő üzemhez* fordul az erdőgazdaság, vagyis nagyobb fatömegek értékesítése végett csak időszakonként, öt vagy tízévenként eszközöl fahasználatot, sőt igen apró erdőknél az egész erdő egyszerre kerül kihasználásra. A gazdaságnak ez a módja tehát a kicsiny erdőbirtokokat és az anyagilag gyengébb birtokosokat jellemzi.

A jövedelemadóról szóló törvényjavaslat jelen szövegében a szünetelő üzemre nincsen tekintettel s ezért éppen a kisebb erdők birtokosait súlyosabban érinti, mint a tartamos gazdaságot folytató nagyobb erdőbirtokosokat. Az időnként eszközölt fahasználatokból eredő tiszta jövedelem ugyanis 5—10-szeresen, sőt még többszörösen is meghaladja az illető birtok *egy* évi vágásterülete után származó tiszta jövedelmet s így az adókulcs emelkedése következtében sokkal súlyosabb adó alá esnék a birtokos, mintha ugyanazt a fahasználatot évről-évre elosztva eszközölné. A birtokos már ugyanis kedvezőtlen viszonyok között van, mert erdeje csak hosszabb időközökben hoz jövedelmet, ellenben a kezelési, őrzési kiadások, a földadó és egyéb közszolgáltatások a közbeeső években is felmerülnek. Méltánytalan tehát, hogy a jövedelemadó is súlyosabban érintse, mint máskülönben.

A szünetelő üzemhez egészen hasonló az az eset, amidőn az erdő fatermése több évre előre oly feltétel alatt adatik el, hogy a vételár nem évi részletekben, hanem több évre előre fizetendő meg, ami nagyobb erdőbirtokoknál is, különösen közbirtokosságoknál, községeknél, sürgős közszükségletek fedezése céljából elég gyakran előfordul és szintén méltánylást igényel.

Más gazdasági ágaknál és jövedelmi forrásoknál a jövedelemnek egyes években való ily nagymérvű, a közbeeső évek jövedelmét abszorbeáló felhalmozódása nem fordul elő vagy legfeljebb esetlegességgként jelentkezik, amelyre az adótörvényhozás nem lehet figyelemmel. Az erdőgazdaságnál ellenben a szünetelő üzem

sok esetben gazdasági szükségesség, amely az említett okokból figyelembe vételt szükségel s az erdő fatermésének nagyobb erdőkben több évre előre való eladása is oly folyománya hazai gazdasági viszonyainknak, melylyel nézetünk szerint az adótörvényhozásnak számolni kell.

Az kétségtelen, hogy a jövedelemadó csakis akkor fizethető, amikor a jövedelem tényleg befolyik; az adónak több évre való szétosztását az állam érdeke kizárja. Az *adókulcs erős emelkedésének az erdőbirtokost ily esetekben méltánytalanul sújtó hatását ellensúlyozandó, azt a nézetünk szerint szigorúan igazságos eljárást kérjük a törvényjavaslatban előírni, hogy a jövedelemadó ilyenkor a kumulált tiszta jövedelem egész összege után fizetessék ugyan, de azon adókulcs alapján, amely az egy évi fatermésből eredő tiszta jövedelemnek felel meg.*

Ha az erdőbirtokosnak az erdő nyújtotta jövedelmen kívül más jövedelme is van; úgy *az adókulcs megállapítása végett* ehhez az utóbbi jövedelemhez csupán az erdő egy évi fatermésének megfelelő tiszta jövedelem számítandó, míg ellenben *az adóösszeg kivetése* a törvényjavaslat általános rendelkezéseinek megfelelően az összes tényleges tiszta jövedelem alapján történik.

Hogy mennyi a számításba vehető egy évi fatermés, illetőleg az abból származó tiszta jövedelem, annak megállapítási módját a pénzügyminiszter által a földmivelésügyi miniszterrel egyetértőleg és mindenestre erdészeti szakértők bevonásával szerkesztendő végrehajtási utasítás szabhatja meg és pedig, ha üzemterv van, ennek alapulvételével, más esetekben, ha az erdőbirtokos és az adókivető közegek meg nem egyeznek, szakértők vagy az erdőfelügyelőségek igénybevételével.

E szerint, ha valaki erdejének pl. 10 évi fatermését oly feltétellel adja el, hogy annak 300.000 K-nyi vételára azonnal lefizetendő, a teljes tisztajövedelem, pl. 200.000 K után fizet ugyan adót, de nem 5⁰/₀-os, hanem csupán a 20.000 K-nak megfelelő 3.75⁰/₀-os kulcs alapján.

A törvényjavaslat 16. §-ának utolsó bekezdése, amely úgy szól, hogy „az erdő fájának eladása esetén a vételár teljes összegében adóalapul veendő“, amint már fennebb említettük, a jöve-

deleladó alapelveivel és a 16. §. első bekezdésében foglaltakkal ellentétben áll és ezért felette sérelmes.

Ennek a mondatnak szövege ugyanis más értelmezést nem enged meg, minthogy az erdőgazdaság legfőbb, sokszor egyetlen jövedelmi forrása, a fatermés eladási ára minden levonás nélkül, a maga nyers összegében esik jövedelemladó alá. Amennyiben tehát a fatermés a rakodókon kerül értékesítés alá, sőt esetleg fűrészárúvá feldolgozva adatik el, úgy sem a termelés, sem a szállítás, raktározás, fellűrészelés, sem az erdőkezelés, őrzés stb. költségei le nem vonhatók.

Úgy véljük ugyan, hogy amennyiben a törvényjavaslat ily egyedül álló kivételt kívánt volna megállapítani, erre az indokolás kiterjeszkedett volna, a pénzügyi kormány tehát valószínűleg nem kívánta ezzel a szövegrészszel az erdőgazdaságot nagyobb mértékű, semmivel meg nem indokolható teher alá vonni. *Annál inkább kell azonban tiszteletteljesen, de határozottan kérnünk, hogy a 16. §. utolsó bekezdése, amelynek célja előttünk ekként ismeretlen, mely azonban a gyakorlati életben az erdőgazdaságot érzékenyen és felette igazságtalanul károsítaná és számos fellebbezés és vitás kérdés kútforrásává válnék, mint a törvényjavaslat alapelveivel homlokegyenest ellentétben álló, erdészeti szakszempontról is eléggé körül nem határolt, bizonytalan kifejezéseket (az erdő fája) tartalmazó szöveg, teljesen mellőztessék.*

Az említettek figyelembevételével e szerint az erdőgazdaságra vonatkozó új 16/a szakaszt a következő szöveggel kérjük megállapítani:

16/a. §.

„Az erdőgazdasági üzem s a vele kapcsolatos jogok jövedelmét, történjék a fatermés értékesítése akár tővön az erdőben, akár kitermelt vagy feldolgozott állapotban a rakodókon, a tényleg elért tiszta nyereség alkotja.“

„Amennyiben az erdőgazdaság bevételei akár szünetelő üzem, akár az erdő fatermésének több évre előre történő eladása esetén egyes években felhalmozódnak, a jövedelemladó ugyan az egész bevételnek megfelelő tiszta jövedelem után fizetendő, de csupán azon adókulcs szerint, amely az egy évi fatermésből eredő tiszta

jövedelem és az adózó fél netaláni más forrásokból származó jövedelmei összegének megfelel. A számításba veendő évi fatermésnek, illetőleg az ebből származó tiszta jövedelemnek megállapítási módját a végrehajtási utasítás határozza meg."

„Erdőterületek bérbeadása esetén a mezőgazdaság bérbeadására vonatkozólag a 16. §-ban foglalt rendelkezések nyernekel értelemszerű alkalmazást."

A 16. §-ból az erdőgazdaságra vonatkozó részek ezen szöveg elfogadása esetén természetesen kimaradnak.

A *törvényjavaslat 17. §-ának* utolsó bekezdése alatt „mezőgazdasági“ szó helyett tisztelettel kérjük az *„erdő- és mezőgazdasági“* szavakat alkalmazni, mivel az erdőgazdaság az ott tárgyalt házbirtokok tekintetében teljesen azonos elbírálás alá esik a mezőgazdasággal és ugyanazokra a kedvezményekre tarthat igényt.

Végül szükségesnek tartja az Országos Erdészeti Egyesület, hogy az adókiivető bizottságban megokolt esetben az erdőgazdaság is képviselertet nyerjen, amihez képest a *javaslat 38. §-ának első bekezdése kiegészítendő ezzel a rendelkezéssel: „Olyan vármegyékben és törvényhatósági joggal felruházott városokban, amelyekben az erdők területe az összterület 15 százalékát, vagy ennél nagyobb részét teszi, az alispán, illetőleg a polgármester a két rendes és két póttag egyikét az erdőgazdálkodással foglalkozók köréből nevezik ki.*“

Tisztelettel megjegyezzük ezen kérésünkkel kapcsolatosan, hogy az egyes törvényhatóságokban az erdő a területnek 50⁰/₀-át alig 1—2 esetben haladja meg s az erdős hegyvidékeken is csak 15—35⁰/₀ szokott az erdőterület arányszáma lenni, tehát már a 15⁰/₀-kal való részesedés is elég jelentékenynek tekintendő arra, hogy az erdőgazdaság képviselertet nyerjen az adókiivető bizottságokban. Egyébiránt sok földbirtokos egyaránt birván mező- és erdőföldeket, kérelmünk nem sérelmes a mezőgazdaságra nézve és a gyakorlati kivitel tekintetében sem ütközik akadályokba.

IV.

Az általános kereseti adó.

Kérelmünk erre vonatkozólag azon szoros érdekkapcsolat következtében, amely az erdőgazdaságot az erdei termékeket földol-

gozó iparhoz és az azokat közvetítő kereskedelemhez fűzi, első sorban az, hogy a pénzügyminiszternek a törvényjavaslatban biztosított *korlátlan* pótkivetési joga lényegesen, 5, legfeljebb 10⁰/₀-ra mérsékeltségük. Ez a kérelmünk egyebekben ugyanazokon az okokon alapszik, amelyeket a jövedelemadónál előadott hasonló kérelmünk indokolására felsoroltunk.

A törvényjavaslat 3. §-ának 4. pontja szerint a mező- és erdőgazdasági termelés és a vele kapcsolatos mellékiparágak jövedelme, mint földadó alá eső jövedelem, a kereseti adó alól mentes, ha a birtokosok főleg saját nyers termékeik eladására, vagy a törvény szerint adókötelesnek nem minősíthető feldolgozására szorítkoznak. A törvényjavaslatnak ezen rendelkezését, amely különféle magyarázatot enged meg, közelebbről az indokolás világítja meg, még pedig kedvezőtlen értelemben, amennyiben már a dongakészítést és az erdőbirtokos saját üzemében álló és saját fatermését feldolgozó fűrészüzemet is kereseti adó alá vonandónak jelzi. A szénítésről nincs említés téve.

A dongakészítés, amint az a fa termelésének színhelyén, egyszerű erdei munkások által, minden berendezés nélkül történik, teljességgel nélkülözi az iparszerű foglalkozás jellegét, tehát az erdőbirtokos által gyakorolt erdei és rakodói szénítéssel, a talpfák és hasonló az erdőben készülő faragott és hasított termelvények (kerítésoszlopok, szőlőkarók stb.) előállításával, továbbá a cserkéregtermeléssel és aprítással egyetemben kétséggel kivül kivonandó a kereseti adó alól.

A felsorolt *erdei*, tehát *nem ipari* termelvények előállításának kereseti adó alá vonása példátlan megterhelése volna a tulajdonképeni, legszorosabb értelemben vett erdőgazdaságnak és oda vezetne, hogy pl. az alföldi ákácgazdaság, amely főként kerítésoszlopokat és szőlőkarót termel, vagy az a tölgygazdaság, amely még a már ugyis hanyatló és szőlőkultúránk érdekében nem megterhelést, hanem istápolást igénylő dongakészítéssel foglalkozik, nem a földgazdaság jellegével bírónak tekintetnék, hanem ipari vállalkozásnak. Ebben az esetben azonban az ilyen gazdaság a földadó alól volna mentesítendő, nehogy háromszoros állami adót fizessen.

Teljesen ferde adópolitikának kellene tartanunk, ha akkor,

amikor a földmivelésügyi kormány ugyszólván mesterséges eszközökkel igyekszik a kádáripár dongaszükségletének fedezését lehetővé tenni, a pénzügyi kormány az erdei termelésnek ezt az ágát kereseti adó alá vonná és az erdőgazdaságot odaterelni igyekeznék, hogy a legnyersebb őstermelésre szorítkozzék.

Amde a fűrészüzem is, ha a birtokos csupán saját termékeinek házi kezelésben, saját üzemben való feldolgozására szorítkozik, nem egyéb, mint az erdőgazdasági termelés egyik mellékága, amely az erdőgazdaság természetszerű tartozéka és már a földadóban van megadóztatva.

A törvényjavaslat 3. szakaszában a nyerstermények feldolgozásáról és átdolgozásáról van szó, a fűrészüzem azonban rendszerint csak a fa megmunkálásának tekinthető, mely annak nyersanyag-jellegén nem változtat. Már ebből a szempontból is külön megítélés alá esik az erdőgazdasággal kapcsolatos, tehát nem önálló vállalkozás jellegével bíró fűrészüzem. De figyelembe jönnek e kérdés megítélésénél más szempontok is.

Sok távolfekvő erdőbirtokon a fa nyereséges eladásának feltétele az, hogy az bizonyos mérvű megmunkálásnak vessék alá, hogy szállítóképessé (téve, értékesíthető legyen. Ily esetben tehát arról van szó, hogy egyáltalában realizálható-e a földadó alá vont hozadék vagy sem? s csak a fűrészüzem segítségével érhető el némi tiszta jövedelem.

Általában azonban kevés erdőbirtokos bír hazánkban saját kezelésben álló fűrészművel, amit közgazdasági szempontból sajnálattal kell fogadnunk, mert ez okból tetemes mennyiségű, nagyobb értékű műfára alkalmas fatömeg tűzifába vágatik és a nép számos kereseti forrástól esik el. Mindkét körülmény nemzetgazdasági tekintetben határozott károsodást jelent.

A gazdasági elmaradottságnak bizonyos fokát ismerjük fel ebben a körülményben, amelynek következtében a földbirtok a legtöbb esetben megelégszik a teljesen nyers termények értékesítésével. A fűrészüzem ilyképen hazánkban rendszerint nagy kereskedelmi czégek kezében van, melyek a kivitel és a fában szegényebb távolabbi vidékeknek fával való ellátása körül jelentős közgazdasági hivatással bírnak, de a helyi szükségletek fedezése te-

kintetében nem mindig elégitenek ki és természetszerűen kizárólag üzleti szempontokból kiindulva vezetik üzemüket.

A hazai kereskedelmi és iparkamarák újabb időben több ízben panaszt emeltek, hogy az iparosok fa-szükségletüket csak nehezen szerezhetik be s ebből folyólag virágzó fakülkereskedelmünk mesterséges meggátlását célzó, nézetünk szerint nem indokolt kívánságokkal álltak elő. Részünkről ennek a fontos, a hazai ipar fejlesztésével szoros összefüggésben álló kérdésnek megoldását abban látjuk, hogy ott, ahol erre a viszonyok megfelelőek, az erdőbirtokosok maguk állítsanak fel fűrészeket, hogy fatermésüknek legalább egyik, a szűkebb környék szükségletének megfelelő részét saját fűrészükön dolgozzák fel és adják el a szükséglethez mért részletekben közvetlenül az iparosoknak és egyéb fogyasztóknak.

Ettől a bizonyos gazdasági érettséget és kereskedelmi mozgékonyt feltételező s ennek hiányában tényleg kockázatos, de a hazai viszonyok között szükséges és határozott haladást jelentő kezdeményezéstől erdőbirtokosaink kevés kivétellel idegenkednek.

Azon elvi álláspontunkon kívül tehát, mely szerint a birtokos által saját termékeinek megmunkálására használt és házilagos kezelésben álló fűrészüzem az erdőgazdasággal szorosan kapcsolatos oly mellékiparág, amely kereseti adó tárgyát nem képezheti, a tisztelettel előadott szempontok s illetőleg a saját fűrészek felállításától való mostani idegenkedés legyőzése, kapcsolatosan az ily uton elérhető és nem kicsinylendő nemzetgazdasági előnyökkel, szintén arra indítja egyesületünket, hogy nagy súlyt helyezzen az erdőbirtok tartozékát képező fűrészeknek az általános kereseti adó alól való mentesítésére.

Támaszkodunk e kívánságunk előadásánál továbbá a szomszédos Ausztriában fennálló joggyakorlatra, mely az ottani közigazgatási bíróság több rendbeli döntvénye alapján már évek óta az, hogy az erdőbirtokosok tulajdonában lévő mindennemű fűrészmű a kereseti adó alól mentes.

Az osztrák pénzügyminiszter az ottani birodalmi erdészeti egyesület kérelmére közegeit az 1902. év folyamán utasította, hogy a közigazgatási bíróság említett elvi jelentőségű határozata

szerint járjanak el. Ez a rendelet főként a közigazgatási bíróságnak 1900. évi július hó 2-án 3632. szám alatt hozott ítéletére hivatkozik, amelyvel egy 25 lóerővel dolgozó, 2 keretfűrészszel, 2 körfűrészszel és egy zszindelykészítő géppel felszerelt, évi 4800 m³ fát felvágó és 550 ürméter zszindelyt gyártó gőzfűrésznek kereseti adó alól való mentességét mondja ki, mely 5237 hektár nagyságu erdőbirtoknak *tartozéka*. A gőzfűrész berendezése arányban állván a birtok területével és csupán a birtokos saját fatermését fűrészelvén fel, erdőgazdasági mellékiparágnak tekintendő.

A Henckel-Donnersmarck grófi család karintiai erdőbirtokán működő vízi fűrészekre az osztrák közigazgatási bíróság hasonlóan kimondotta a kereseti adó alól való mentességet, mert az osztrák törvény csak a kifejezetten ipari jellegű vállalkozásokat vonja kereseti adó alá, az erdőgazdasággal kapcsolatos fűrészüzem pedig nem tekinthető ilyennek. Ugyanennek az ítéletnek indokolásában kifejti a bíróság, hogy a fűrészek kiterjedtebb és intenzivebb üzeme sem lehet oka a kereseti adó kivetésének, ha a vele kapcsolatos erdőbirtok nagysága ezt indokolja, mert különben az ily tökéletesebb és észszerűbb üzem a kettős megadóztatás által, ellenére az igazságos, nemzetgazdasági nézőpontokból kiinduló adópolitika elveinek, megnehezítettnek.

Legutolsó ilyenmő elvi jelentőségő határozatát, amelyről tudomásunk van, az osztrák közigazgatási bíróság 1906. évi február hó 12-én hozta a Liechtenstein hercegi uradalmak panaszára.

A hazai, sokkal csekélyebb jövedelmezőséggel bíró, átmeneti állapotban lévő erdőgazdaság méltán számíthat legalább is oly mértékben méltányos eljárásra, mint a sokkal kedvezőbb viszonyok között lévő osztrák erdőgazdaság, már csak a versenyképesség fenntartása végett is. Erre nézve külforgalmi statisztikánk eléggé szomorú adatokat tár elénk, éppen a fűrészárura nézve. A leginkább tekintetbe jövő fenyőfűrészáruból pl. 1906-ban nem kevesebb, mint 2.084.435 métermázsza jött Ausztriából az országba, több mint 13 millió K értékben, míg odairányuló kivitelünk, mely azonban jórészt csak átmenő áru, csupán 1.076.993 mmázsza volt, 7·9 millió K értékben.

Külforgalmu mérlegünknek ezt a feltűnő passzivitását éppen az erdőbirtokokon létesített fűrészek volnának hivatva megjavi-

tani, melyek nem dolgozván nagy kereskedelmi apparátussal, nem a kivitelre törekednének, hanem a belföldi fogyasztás kielégítésére, mely ekként a most beözönlő osztrák árut jórészt nélkülözhetné.

Az erdőbirtokosok által üzemben tartott fűrészek tehát ebben a tekintetben is jelentőséggel bírnak és méltán részesülhetnek abban a támogatásban az adópolitika terén, amelyben a velünk szomszédos és konkurrens Ausztriában részesülnek.

Az erdőbirtokosok által saját termékeik értékesítésére fenntartott *faraktárak* szintén nem tekinthetők különálló vállalkozásoknak, különösen ma, amikor a tűzifa és egyéb faneműek drágaságát, sőt hiányát oly gyakran halljuk emlegetni és ezért faraktáraknak közvetlenül az erdőbirtokosok által való felállítása közgazdasági szükségesség, amely felkarolást érdemel.

Mindezek alapján az Országos Erdészeti Egyesület tisztelettel kéri, hogy az erdőgazdasággal kapcsolatos és a birtokos saját termékeire szorítkozó erdei és rakodói szénítés, a dongakészítés és az erdőben vagy az erdei rakodókon készülő más faragott és hasított faválasztékok termelése; a cserkéreg termelése és apítása, nemkülönb a birtokos saját termékeit megmunkáló és saját kezelésben álló fűrészüzem és a faraktárak a kereseti adó alól az új adójavaslatban kifejezetten kivonassanak.

V.

A házadó.

A házadóról szóló törvényjavaslatra vonatkozólag csupán azt a tiszteletteljes kérelmet van szerencsénk előterjeszteni, hogy az állandó adómentességet tárgyaló 27. §-nak 8. pontja alatt kifejezetten az erdőgazdasági munkásoknak átengedett munkáslakások is felemlítenek.

*

Ezekben fejtettük ki az adóreformjavaslatokra vonatkozó tiszteletteljes észrevételeinket, mindig szemelőtt tartva az adóreform által elérendő célokat, de másfelől azokat a közgazdasági szempontokat is, amelyek fejlődésben és átalakulóban lévő viszonyaink között az adópolitika terén sem téveszthetők szem elől. Végül a részletekre nézve egyes erdészeti szakszempontok érvényesítését kellett kérnünk Nagyméltóságodtól, amelyek az első tervezés alkal-

mával, valószínűleg azért, mert erdészeti szakértő a javaslatok készítésénél nem folyt be, figyelmen kívül maradtak.

Mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, méltóztassék kérelmeinket jóindulatu elbirálásban részesíteni és az időlegesen visszavont javaslatokat ezek figyelembevételével terjeszteni az országgyűlés elé.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilváníását.

Budapest, 1908. márczius 16.

Az Országos Erdészeti Egyesület nevében:

Bund Károly s. k.
titkár.

Báró *Bánffy Dezső* s. k.
elnök.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

HIRDETMÉNY.

29.804/I/A—3. sz. A folyó évi tavaszi erdészeti államvizsgálat április hó 27-én s az erre következő napokon fog a fennálló szabályzat értelmében Budapesten megtartatni.

Budapest, 1908. évi márczius hó 26-án.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kitüntetések. Az Ausztriával kötött kiegyezés alkalmából Ő felsége a király az ország közgazdasági és politikai érdekeinek megvédése és előmozdítása körül végzett nagyarányu tevékenység elismeréséül a földmivelésügyi tárczát érdeklően *Darányi Ignác* földmivelésügyi minisztert rendkívül megleghangu elismerő kéziratral tüntette ki, továbbá *Mezőssy Béla* földmivelésügyi államtitkárt a Lipót-rend középkeresztjének, *Dobokay Lajos* min. taná-